

HET VONNIS VAN DEN KONING.

Een Kerstvertelling,

door IDA HEIJERMANS.

met illustraties van CLAUDINE DOORMAN.

I.

„Die kwajongen,” bromde de koning en in zijn voorhoofd trokken er diepe rimpels „nu was ik zoo blij, dat er niemand opgesloten zat . . . en nu bederft die kwajongen mijn heele Kerstvreugde.”

„Wie is het,” vroeg de koningin, „en wat is er eigenlijk gebeurd? Maar drink nu eerst je kopje thee leeg. Je laat alles koud worden.”

„Och, och,” bromde de koning weer, terwijl hij met groote slokken zijn kopje leegdronk. „Ik had het zoo heerlijk gevonden Kerstmis te vieren en niemand, niemand opgesloten. En daar heeft de jongen, die bij den kleermaker Jochems in de leer is, hem een ijzer naar het hoofd gegooid, zoodat de dokter is moeten komen. En ook schijnt de rakker twee goudstukken gestolen te hebben. De politie is er bij te pas gekomen en nu is hij opgesloten.”

„Dat is erg, heel erg,” zei de koningin, en ze liet de handen, die aan een manteltje bezig waren voor één der kinderen uit het weeshuis, rusten. „Misschien is er nog wat aan te doen.”

„Doen, doen, niets is er aan te doen. Het recht moet zijn loop hebben. Hij zit nog met Kerstmis opgesloten. Die rakker, die kwajongen, die driftkop, die de Kerstvreugde vergalt.”

Toen schonk de koningin den koning een tweede kop thee in. Haastig dronk hij ze uit en ging toen naar zijn werkkamer om zaken, die wachtten, af te doen.

De koningin zuchtte, toen zij weer alleen was. Het middag-theeuurtje was anders het prettigste oogenblik van den dag. Dan waren zij en de koning samen en hij vertelde haar van allerlei uit het koninkrijk. Kinderen hadden zij niet. Zij leefden dus mee met alles van hun onderdanen. Dat kon, omdat hun rijk heel klein was. Het is dan ook op geen enkele kaart of in geen enkelen atlas te vinden. Maar een koninkrijk is het toch en de goede oude koning en koningin hielden van hun onderdanen en die van hen. Ze regeerden met zoo strikte rechtvaardigheid, dat geen der inwoners van het kleine rijk gaarne verhuisde naar een, dat veel grooter en veel belangrijker was.

De koningin breide. Dat vond zij heel prettig. Dan kon zij over en van alles denken.

Ja, zij kon ook niet recht blijde wezen, als er iemand met Kerstmis in het kleine rijk opgesloten zat en dan nog al een jongen, die een zwaar ijzer een man naar het hoofd gegooid had en goudstukken gestolen.

Niemand ter wereld kon hem de straf kwijtschelden, als hij die verdiend had. Ze kende den jongen niet. Maar het zou toch wel kunnen, dat zij en de koning eens zagen wat voor knaap het was. Als het vandaag nog gebeurde? Haar man zou zeker niet goed slapen met die treurige geschiedenis in zijn hoofd. En hij was toch al heel moe en de dokter had gezegd, dat hij op zijn gezondheid moest passen. Als zij eens na het avondmaal den jongen lieten komen? Dan konden zij en de koning zelf zien en oordeelen. Het zou zoo heerlijk zijn, als er in het koninkrijk Kerstmis gevierd kon worden en niemand, niemand opgesloten was.

En de koning en koningin spraken erover aan het avondmaal. Er moest niemand dien avond ontvangen worden. Er was geen enkele plechtigheid te verrichten.

„Laat hem maar komen,” zei de koning.

Zoo gebeurde het, dat de gevangeniswachter den jongen voor den koning en de koningin bracht in de gezellige avondkamer, waar de gordijnen toegetrokken waren, de kappen der schemerlampen wonderlijk glansden, het theewater zong, het blauwe porselein iets fijns en kleurigs was, het zilver licht opving en weer terugkaatste en . . . en . . . een koningin was met grijs haar, blauwe oogen en blanke smalle handen . . . en een koning met rimpels in het hooge voorhoofd onder heel wit haar, met donkere, strenge en toch zachte oogen.

„Wat heb je gedaan?” vroeg de koning.

„Ik heb een ijzer naar den baas gegooid.”

„Waarom?”

„Omdat hij zei, dat ik twee goudstukken gestolen had.”

„Heb je het niet gedaan?”

„Nee.”

„Maar waarom moest je dan zoo driftig worden?”

„Ik was den heelen dag gesard en getreiterd. Eerst door mijn oom en toen door den baas, die zei, dat ik gestolen had.”

„Je oom, wie is je oom?”

„Ik ben bij hem in huis, omdat mijn moeder gestorven is.”

„Het zal onderzocht worden of je gestolen hebt. Maar je had je baas in je drift kunnen dooden. Het is prettig voor jou, om opgesloten te zijn met Kerstmis. Heelemaal alleen en te denken aan wat je gedaan hebt.”

„Het kan me niet schelen,” zei de jongen. „Ik ben toch heelemaal alleen. Mijn oom ben ik te veel. Mijn baas gelooft me niet. Laat me maar in de gevangenis.” En toen deed de jongen, wien niets schelen kon, iets wat zonderling was. Hij bedekte zijn gezicht met zijn arm en snikte luid.

De koning kuchte. De koningin kreeg haar kanten zakdoekje en streek zich over de oogen.

En ze zei, toen de jongen weer kalm was geworden: „als wij eens het geld aan je baas terug gaven?”

„Ik heb niet gestolen,” snikte de jongen. „Als U het hem geeft, denkt hij, dat ik het gedaan heb. En daarom werd ik zoo driftig en daarom gooide ik het ijzer naar zijn kop.”

„Je had hem kunnen dooden in je drift,” zei ernstig de koning.

„Ik wist niet wat ik deed. Ik was den heelen dag gesard, eerst door mijn oom, toen dacht mijn baas, dat ik gestolen had . . . Laat me toch maar in de gevangenis. Ik heb mijn moeder niet meer. Ik heb het land aan kleermaken. Het is alles verschrikkelijk. Het is alles valsch.”

En weer schreide de jongen hartstochtelijk en weer kuchte de koning, en weer wreef de koningin het kanten zakdoekje over haar oogen.

„Daar, drink eens,” zei zij en zij schonk hem een kopje thee in.

En met bobbel van tranen, die hem langs de wangen liepen, dronk de jongen de thee op.

„Ik zal je zaak onderzoeken,” zei de koning. „Als je niet gestolen hebt, komt het uit. Maar je had den baas kunnen doden.”

„Dat weet ik wel, daar heb ik spijt van. Vooral voor zijn vrouw, die vriendelijk was. En Bobbie is ook een aardig, klein jog.”

„In elk geval moet je naar de gevangenis terug vanavond. Daar is niets aan te doen, driftkop, die je bent.”

„Geef mij een hand, jongen,” zei de koningin.

En twee paar oogen keken elkander aan, toen de hand van den jongen omsloten werd door de zachte vingers van de koningin: de sombere van den knaap en de lichte, zachte, blauwe van de vorstin. Toen werd het plotseling zonnig op het gezicht van den jongen.

„Je bent een driftkop,” zei zacht de koningin, „je had voor altijd ongeluk over jezelf en het gezin van den kleermaker kunnen brengen. En je had een goede, lieve moeder.”

„Ja,” zei de jongen.

„Maar gestolen heb je niet.”

„Nee, nee,” herhaalde de knaap.

„Nu moet je terug naar de gevangenis. Daar is niets aan te doen. Denk aan je moeder en wat er had kunnen gebeuren.”

Toen werd de knaap weggebracht.

En de koning en koningin belden hun lijfartsen op en vroegen ze om dadelijk naar den kleermaker te gaan en te kijken hoe het ging met den kleermaker.

En die kwamen vertellen, dat het minder erg was dan er eerst gevreesd werd en de kleermaker na een paar dagen wel weer in staat zou zijn om zijn werk te doen.

„Gelukkig,” zei de koningin. „Maar de goudstukken . . .”

„Het zal onderzocht worden,” verzekerde de koning.

Dien nacht sliepen de koning en de koningin heel slecht.

Over een paar weken zou het Kerstmis zijn. Zou dan alles al onderzocht wezen? Zou het dan echte Kerstvreugde voor hem kunnen zijn, vroeg de koning zich af, omdat er niemand opgesloten was?

En de koningin moest aan den jongen denken, alleen den donkeren nacht in het hok.

II.

Den volgenden morgen, het was nog donker, kwam de vrouw van den kleermaker aan het paleis en zei, dat zij den koning noodzakelijk spreken moest.

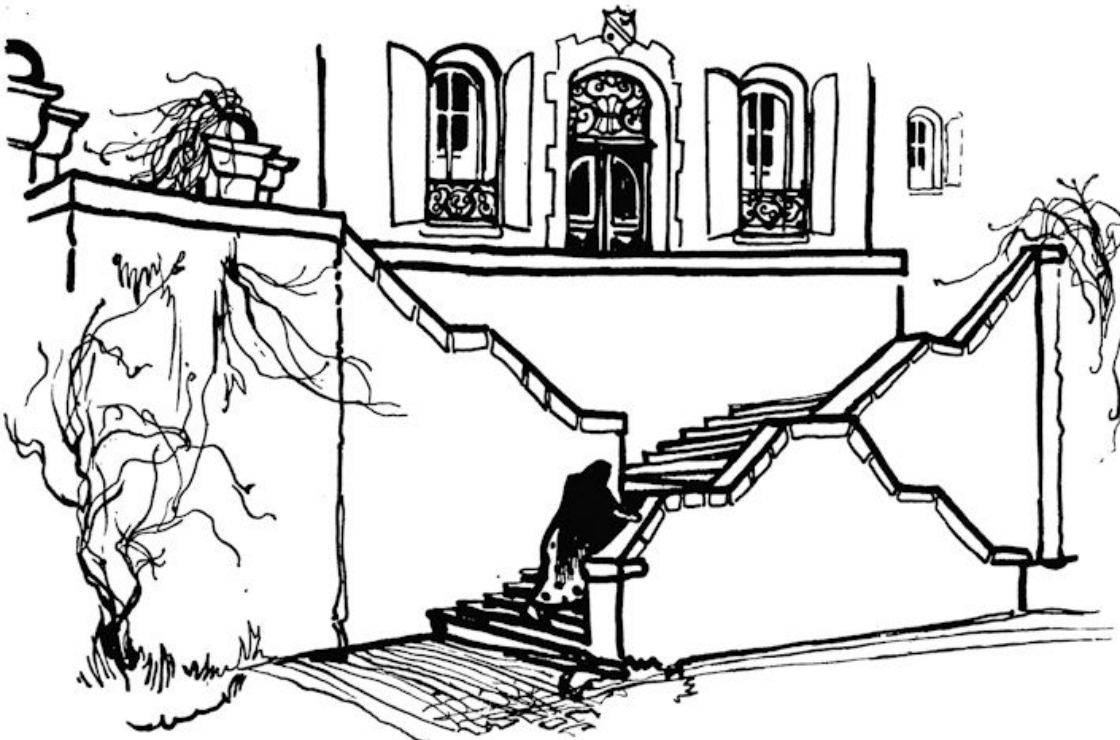
„Maar lieve mensch,” zei de portier. „Dat gaat zoo maar niet. Zijn Majesteit heeft nog niet eens ontbeten.”

„Dan zal ik wel wachten. Maar ik moet den koning spreken. Het gaat over den gevangen genomen jongen. De koning moet het hooren.”

„Ik zal het zijn Majesteit laten weten,” besliste de portier. „Maar het is ongehoord, zoo vroeg te komen. Kan dan niemand Zijn Majesteit met rust laten,” bromde de man, maar toch gaf hij een der lakeien het bevel om den koning te gaan zeggen, dat de vrouw van den kleermaker Zijn Majesteit iets te melden had. Hij wist wel, dat hij haar niet zonder meer wegzenden mocht, omdat de koning, zijn geliefde meester, dag en nacht zich bezig hield met alles van zijn volk.

De koning liet dan ook door den lakei weten, dat hij zoo gauw mogelijk de vrouw bij zich zou laten komen en haar een kop warme morgenkoffie gegeven moest wor-

den, omdat het zoo grauw en koud was en zij een heel eind had moeten loopen.

En eindelijk werd zij toegelaten bij den vorst.

„Och, Majesteit, Majesteit,” stamelde zij.

„Wat is er,” vroeg de koning en weer groeven de diepe rimpels zich in zijn voorhoofd, „het gaat toch niet slechter met je man?”

„Neen, neen, dat niet, de dokters, die gisterenavond kwamen, hebben hem al bijna beter gemaakt, maar Steven de arme jongen, is valsch beschuldigd. Hij heeft de goudstukken niet gestolen. Onze kleine jongen, onze Bobbie, och, Majesteit, hij is zoo'n schat, heeft ze in zijn knuistjes weten te krijgen. We begrijpen zelf niet hoe. Hij heeft ze in een doosje gelegd en vanmorgen, toen hij er mee speelde, merkte ik het. Och, Majesteit, gisteren in al de ellende, toen ik dacht, dat mijn man zou kunnen doodgaan, heb ik het kind wat aan zijn lot overgelaten. Ik had het anders eerder gemerkt en daarom ben ik nu maar dadelijk naar U toegekomen. Die arme jongen, die arme Steven.”

„Je man had voorzichtiger moeten zijn. Steven heeft geen ouders meer en hij schijnt het bij zijn oom niet best te hebben.”

„Och, Majesteit, mijn man heeft zoo'n spijt. Maar hij was al boos op den jongen.

Er zit niets van een kleermaker in hem. Mijn man heeft hem genomen als leerling, omdat zijn oom het vroeg. Hij heeft al veel met hem te stellen gehad. Hij brandde met het strijkijzer een gat in mooi laken. Hij gaf een knip in een dure jas. Mijn man dacht, dat hij het opzettelijk deed. En toen de verdwenen goudstukken! Mijn man heeft zoo'n spijt. Hij zegt, dat hij het gat in zijn hoofd verdient en dat Steven nu al genoeg straf heeft gehad. Hij is nog maar veertien jaar. En dan zoo'n heelen nacht alleen in het hok!"

„Ja, ja," zei de koning. „Je man en die kleine driftkop zouden de Kerstvreugde voor ons allen bedorven hebben. Zorg maar, dat hij gauw weer beter wordt. Ik zal vandaag de dokters verzoeken nog eens naar hem te gaan kijken. En wat Steven bedorven heeft, kun je mij opgeven. Ik zal de schade vergoeden. Een gat in het hoofd van je man is genoeg. Hij hoeft er niet nog een in zijn beurs te hebben."

Toen lachte de koning en niemand zou aan het vrolijke gezicht van den ouden vorst nu bemerkt hebben, dat hij den heelen nacht niet geslapen had. In zijn oogen waren glansjes van vreugde. Het was ook zoo heerlijk den jongen nu vrij te mogen spreken, niemand in het hok op te moeten sluiten, nu in den Kersttijd, die kwam.

En de vrouw van den kleermaker lachte en schreide tegelijk. Haar man was springlevend, Steven had niet gestolen en de koning was zoo goed.

„Ga nu maar naar je man en Bobbie terug. En Steven zullen we ander werk geven. Ik kan het niet

blijven volhouden alles te betalen, wat die driftkop verbrandt en verknipt."

Toen lachten de koning en de vrouw beiden en zij holde terug naar haar huisje en de koning ging af ontbijten, want hij had nog maar één hapje van zijn broodje genomen.

„Wat ben ik blij," zei de koningin, toen de koning alles vertelde. „Nu kan ik weer aan het breien gaan en denken aan alles van Kerstmis. En nu kunnen we voor Steven wat anders zoeken."

„Maar een stevigen uitbrander moet die driftkop nog hebben. Ik zal het bespreken met den commissaris van politie," zei de koning.

„Ja, ja," zei de koningin en zij keek heel vergenoegd, want met dien uitbrander zou het wel los loopen!

III.

Toen stond de jongen in het bureau van den commissaris.

Daar zaten aan de tafel de koning, de commissaris en diens secretaris.

„Steven, heet je," zei de commissaris. „En je hebt geen ouders meer. En je komt uit het land, dat grenst aan het onze, en je bent in huis bij je oom?"

„Ja," antwoordde de knaap.

„En je bent een driftkop, zou je baas in je drift hebben kunnen dooden. Wat zou er dan geworden zijn van zijn vrouw en Bobbie?"

„Het spijt me vreeselijk. Ik heb vannacht telkens aan mijn moeder moeten denken. Zij was altijd bang, dat mijn drift me nog eens ongeluk zou brengen,” zei Steven zacht.

„Zoo,” vond de commissaris. „Dat heeft het ook gedaan. Gelukkig is de kleermaker weer bijna beter. En het geld is terecht. Een dief ben je dus niet. Maar een dulle driftkop. Dat is al erg genoeg. En natuurlijk kan je niet bij je baas blijven. Je brandt gaten in mooi laken en verknijpt jassen . . .”

„Kleermaken is zoo verschrikkelijk . . .” riep de jongen.

„En daarom moet je ander werk gaan doen. Wij willen je baas niet met je opgescheept laten. Zijn Majesteit de koning heeft iets anders voor je. Zijn Majesteit wil het je zelf zeggen.”

„Hoor eens, Steven,” zei de koning, „ik wil je een kans geven om je drift af te leeren. Je had je baas ongelukkig kunnen maken. Jongen, verzorgen is beter dan vernielen. Daarom wil mijn tuinman je in dienst nemen. Je zult voor de planten in de serres zorgen en de vogels in de volières. Je zult zien hoe wonderlijk schoon alles bloeit en groeit. Je zult voor levende wezens gaan zorgen, zooals je moeder het eens voor jou deed . . . Wil je?”

„O ja, alsjeblief. Ik houd van werken buiten.”

„Secretaris,” zei de koning ernstig, „wilt u goed opschrijven, dat de jongen wil? En zet nu je handteekening, Steven. Je bent oud genoeg om te weten wat je wilt.”

En Steven teekende wat de secretaris hem voorlegde.

„Ziezoo, Steven,” ging de koning door. „Je wilt dus gaan verzorgen en niet meer ongeluk brengen over wien ook! Om je te helpen heb ik besloten, dat je van je oom weggaat. Mijn tuinman wil je in huis nemen. Je bent nu vrij. Ga je goed halen bij je oom. Vandaag begint je nieuwe werk in je nieuwe huis. Zorg en verzorg, mijn jongen, en geef mij je hand.”

Toen legde de knaap zijn hand in die van den koning en weer als den vorigen avond keken twee paar oogen in elkander; die van den grijzen vorst en die van den jongen Steven.

„Ik dank U,” zei de knaap en de tranen begonnen te stroomen.

„Niet meer schreien, jongen, maar flink zijn,” zei de koning en zonnig was het weer op zijn gansche, goede gezicht. „Bedank ook maar den commissaris en den secretaris. Wij zijn allen blij, dat je vrij bent, nu, dat het Kerstmis wordt.”

Toen ging de jongen zijn goed bij zijn oom halen en hij kreeg een knus zolderkamertje in de tuinmanswoning, waar het naar alle kanten uitkijken was op boomen en planten, die op het ontwaken in de lente wachtten en het vol geluiden was van al de vogels in de volières en al de andere, welke snoepen kwamen van het voer.

IV.

Als het alleen beslist had moeten worden door den koning en de koningin, dan zouden met Kerstmis al de bewoners van het gansche kleine koninkrijk bij elkander zijn gekomen en tezamen het feest gevierd hebben als één groot gezin. Maar dat ging nu eenmaal niet, want ook in het rijkje, hetwelk, zooals reeds verteld werd, op geen kaart en in geen atlas te vinden is, straalde de kerstboom nergens zooals thuis, klonken de liederen nergens als daar.

Doch er waren ook een weeshuis en een tehuis voor eenzame oude menschjes, en een ziekenhuis, en andere ongelukkige groote en kleine menschen.

Om voor al die kinderen en al die volwassenen kerstboomen te tooien, hun allen vreugde te bereiden, daar zorgden de koning en de koningin voor. En in hun lange

leven hadden zij het nooit met grooter vreugde gedaan dan dit jaar, nu niemand, niemand in het gevangenishok moest opgesloten worden en de geschiedenis met Steven geëindigd was, gelijk het verteld werd.

De koningin liet de allerzachtste wol komen om de zachtste truitjes te breien voor de allerkleinsten in het weeshuis en de kleinste patientjes in het hospitaal. En terwijl haar zilveren naalden tikten en het houtvuur vlamde in den haard, dacht zij erover na hoe zij het nog gezelliger maken kon voor de arme, verlaten oude menschjes in het gesticht.

De koning zond tuinlieden uit, om mooie kerstboomen te zoeken voor alle inrichtingen. Hij liet bloemen plukken in zijn serres, om ze te zetten bij de bedden der zieken. Want iedereen moest het weten en voelen, dat niemand, niemand in het hok zat en Steven levende planten en levende dieren ging verzorgen.

En in de groote feestzaal van het paleis stond een heel hooge boom.

Daar omheen zouden zich verzamelen, al was het maar een half uurtje, allen, die aan den paleisdienst verbonden waren, allen met hun kinderen, en allen in het gansche rijk, die zich eenzaam voelden den avond van Licht. Dan vierden de koning en de koningin toch Kerstmis met één groot gezin.

Nu was het Kerstavond geworden.

Overal waren de kaarsen in de kerstboomen ontstoken, in alle gezinnen, in de ziekenzalen, het weeshuis, bij de oude menschjes in het gesticht.

Zoo mooi hadden ze nog nooit gebrand. Zoo hoog waren de boomen nog nooit geweest.

En de allergrootste, de allerhoogste, wiens takken zich het wijdst spreidden, stond in de feestzaal van het paleis. En de oude koning en de oude koningin zaten in hun leunstoelen en hun witte haar was gelijk een licht rond hun hoofd in den glans der kaarsen. En om hen heen waren allen, die met het paleis te maken hadden, óók Steven, welke tot het tuinmansgezin nu hoorde, óók eenzame menschen uit het rijk, die het wat heel stil en verlaten vonden in hun eigen woningen en voor wie als andere jaren den Kerstavond het paleis open stond met zijn boom, die straalde in de groote zaal.

Toen speelde de organist.

En nooit had alles mooier geklonken dan dien avond, want nooit hadden de koning en de koningin met blijder gezichten bij den kerstboom gezeten dan dien avond, toen er vreugde in hun hart was, omdat ook Steven tot het groote gezin behoorde.

Toen gingen allen weg.

En de koning en de koningin zaten alleen in de groote zaal bij den kerstboom, waaraan de kaarsen begonnen te dooven.

Zij hadden geen kinderen, geen kleinkinderen, enkel een paar neven en nichten, die in verre landen woonden.

Maar eenzaam voelden zij zich niet. Om en in hen waren niets dan blijde herinneringen aan den avond, die voorbij was.

En Steven keek naar de lichtjes in het kleine boompje, dat er stond in de tuinmanswoning.

Hij dacht aan zijn moeder, aan al het wonderlijke van de laatste dagen, aan den goeden ouden koning, de lieve oude koningin, die beiden zoo heel vriendelijk voor hem waren geweest in de groote zaal van het paleis, waar de boom bijna tot de eiken balken der zoldering had gereikt.

Toen hij in zijn zolderkamertje lag, waar hij door het raampje een groote ster zag schitteren, was het hem of hij het gezicht van zijn moeder zag.

„Ik zal mijn best doen,” zei hij, „moeder, ik beloof het U. Ik zal vechten tegen